

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὀγδοος

Συνδρομή ἑτήσια: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται ἀπὸ
1 Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἑτήσια—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὀδὸς Σταδίου, 6.

22 Ἰουλίου 1879

ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΟΥ

Δικαστηρίου τοῦ τμήματος τῶν Βορείων Κυκλάδων
ἐπὶ Ἐπαναστάσεως.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ¹

Γ΄

Φίλιπτε

Σοὶ εἶπον, νομίζω, ὅτι ἡ πόλις τοῦ Βερολίνου, ἀναλόγως τῆς αὐξήσεως τῆς τύχης καὶ περιωπῆς τῆς Πρωσίας, ἠύξησε καὶ αὐτή. Ἐγένετο δὲ κατὰ τοσαύτας διαστάσεις ἡ αὐξησης, ὥστε ὅτε κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους 1878 ὁ Αὐτοκράτωρ ἐδέχετο τοὺς ἐν τέλει, παρουσιασθεὶς καὶ ὁ δῆμαρχος τῆς πρωτευούσης, ὁ νῦν ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, μετὰ τῶν συγχαρητηρίων εὐχῶν τοῦ τῷ ἔφερε καὶ τὴν εὐάρεστον ἀγγελίαν, ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως εἶχεν ὑπερβῆ τὸ ἑκατομύριον. «Ἀξιόλογος εἶναι ἡ ποσότης, ἀπεκρίθη μειδιῶν ὁ Αὐτοκράτωρ· ἀλλ’ ἡ ποιότης; . . .» Εἰς τὴν ἐρώτησιν δὲ ταύτην ἀπάντησαν ἐντὸς τοῦ ἔτους δύο βδελυραὶ βασιλοκτονίας ἀπόπειραι.

Ἡ δ’ ἐπέκτασις ἐγένετο κατὰ πάσας μὲν τὰς διευθύνσεις, πρὸ πάντων δὲ πρὸς μεσημβρίαν, πρὸς ἣν τὸ Βερολῖνον δύο ἐξέτεινε μακροὺς βραχίονας, μέχρις οὗ δι’ ἀμφοτέρων συνέλαβεν ἑτέραν πόλιν, τὴν Σαρλοττεμβούργην, καὶ ἐντὸς τῆς βαθείας ἀγκάλης των ἐνέκλεισεν ἀπέραντον παράδεισον, τὸν καλούμενον *Θηρίων ἢ Ζώων κήπον*. Ἐχει δὲ οὗτος ὠρῶν διαστάσεις, καὶ ἔστι τὸ πλεῖστον φυτευτός· δι’ ὃ καὶ ὅτε ὁ διάδοχος τοῦ θρόνου ἔλεγε πρὸς τινὰ τῶν ἡμετέρων ἐνταῦθα, ὅτι ἡ Πρωσία δὲν ἔχει ὠραῖα δάση ὡς τὰ τῆς Ἑλλάδος, «λαμπρὰ εἰσὶ τῷ ὄντι τὰ ἡμέτερα, εἶπεν ἐκεῖνος, ἀλλὰ τὰ ἐνταῦθα κινουῦσι μᾶλλον

τὸν θαυμασμόν μου, διότι ἐκεῖνα μὲν παρήγαγεν ὁ Θεός, ταῦτα δὲ ἡ ἀνθρωπίνη φιλοπονία». Ἀληθῶς δ’ ἐκπλήττομαι ὅτε βλέπω τὴν ἀχαρῆ ταύτην ἔκτασιν περιεπομένην καὶ καλλιερουμένην μετὰ μείζονος ἐπιμελείας ἢ ὅσην σύ, τῶν ἀνθῶν ὁ φίλος, κατέβαλές ποτε εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ πηχυαίου σου κηπαρίου ὑπὸ τὰ παράθυρά σου. Συνεχέστατα εἰς τοὺς περιπάτους μου ἀπαντῶ ὑπὸ τὰς σκιάς τῶν δένδρων παρατεταγμένους λόχους οὐχὶ στρατιωτῶν, ἀλλὰ νυμφῶν, αἵτινες, ἀντὶ ὀπλων φέρουσαι σκευὴ κηπουρικά, σκαλεύουσιν, ἀρδεύουσι, θερίζουσι, καθαίρουσιν εἰς πάσαν γωνίαν τοῦ κήπου. Ἄλλ’ ὅποιαὶ νύμφαι! Πόσον ἀπέχουσαι τῶν τῆς Ἰλαρᾶς ἡμετέρας μυθολογίας! Πέρυσιν, εἰς τὴν ἐτησίαν καλλιτεχνικὴν ἔκθεσιν τοῦ Βερολίνου, ὑπῆρχε καὶ εἰκὼν ζωγράφου ὀνομαστοῦ, τὰς ζωθοτραφεῖς ταύτας ὀπαδοῦς τῆς Γερμανῆς Δήμητρος παριστώσα. Καὶ πολλοὶ μὲν ἐθαύμαζον αὐτὴν διὰ τὴν καλλιτεχνικὴν τῆς ἀξίαν· ἀλλ’ ἐγὼ ὅστις ταύτην δὲν δύναμαι νὰ ἐκτιμῆσω, καθ’ ὃ μὴ καλλιτέχνης, καὶ παρὰ τῆς τέχνης ἐν ἀπαιτῷ, νὰ μὲ τέρπη, ἐκεῖνη ἠξέυρει πῶς, καὶ νὰ μοὶ δεικνύη τι εὐαρεστότερον ἀφ’ ὅ, τι βλέπω καθ’ ἑκάστην καὶ ἄνευ αὐτῆς, ἀπέστρεψα μετ’ ἀηδίας τὸ πρόσωπον ἀπὸ τῆς εἰκόνας, διότι μοὶ παρίστα γραίας ρυπαράς, ρακοφόρους καὶ ἀγενεῶς δυσσεεῖς. Καὶ ὁ μὲν συνοδεῶν με, ζωγράφος τὸ ἐπάγγελμα, μοὶ ἐξῆγει ὅτι ὑπάρχει καλλιτεχνικὴ σχολή, ἡ πραγματικὴ λεγομένη, διότι προτίθεται νὰ παριστᾷ τὰ ἀντικείμενα πραγματικῶς ὅποια εἰσὶ, καὶ ὅτι τῆς σχολῆς ἐκεῖνης ἔστι καὶ ἡ προκειμένη εἰκὼν ἀξιόλογον προϊόν· ἀλλ’ ἐγὼ τῷ ἀπεκρινόμεν ὅτι, ἂν ὑπάρχῃ τοιαύτη σχολή, ἐγὼ δὲν τὴν ἔπλασα, οὐδ’ εἶμαι ὑπόχρεως νὰ βλέπω τὰ παραστάσεις αὐτῆς ὅταν δυσάρετα παριστώσιν, ὡς δὲ πρὸς τὴν μίμησιν, ὅτι δικαίῳ τὸν συμπατριώτην μου Σπαρτιάτην, ὅστις ἤρνεϊτο ν’ ἀκούσῃ τὸν μιμούμενον φωνὴν ἀηδόνας, διότι, ἔλεγεν, «αὐτὰς ἀκουκα». Ἐστὶ δὲ τῷ ὄντι ἡ εἰκὼν αὐτὴ τῆς σχολῆς τῆς πραγματικῆς, διότι παριστᾷ τὰ πάγματα, τὰς εὐγενεστεροῦ ὀνόματος μὴ ἀξίας ἐκεῖνας γυναῖκας, ἀληθῶς τοιαύτας, ὅποια εἰσὶν, ἀπαισίους τὴν ἀσχημίαν καὶ τὴν ρυπαρότητα. Ἄλλ’ οὐχ ἤττον εὐγνωμονῶ αὐτάς, διότι εἰσὶν αἱ ἐργάτιδες τῆς ἀκαμίας καλλονῆς τοῦ ἐξαισίου τούτου παρα-

1. Ἴδε σελ. 401, 433.

δείσου, θαυμάζω δ' ἐν αὐταῖς καὶ τοῦ δήμου τὴν πρόνοιαν, ὅστις νομίζων ὅτι ἀναγκαῖον εἶναι καὶ νὰ διατηρῆ ὅ,τι ἀπαξ ἐφύτευσε, χορηγεῖ συγχρόνως καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐργασίαν καὶ πόρον ζωῆς εἰς πλῆθος πενομένων οἰκογενειῶν.

Φαντάσθητι ἄλλος ἀτελεύτητον δένδρων συμπφυτευμένων παντός γένους, σχήματος καὶ χρωματισμοῦ. Ἄλλα κυρτοῦνται εἰς εὐρεῖς θάλους μεγαλοπρεπεῖς, ἄλλα δ' αἶρουν εὐθυτενεῖς τὰς κορυφὰς τῶν εἰς εὐθαλεῖς πυραμίδας· νῦν μὲν ἀποτελοῦσι δενδροστοιχίας μακράς, ἅς στεγάζουσιν οἱ κλάδοι τῶν συναντώμενοι, νῦν δὲ συμπυκνούμενα διαχέουσι σκότος περὶ τὰς ρίζας τῶν καὶ ἀλλαχοῦ ἀραιότερα, ἐπιτρέπουσιν εἰς τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας νὰ παιζῶσιν ἐπὶ τῆς γλῶσσης μετὰ τῶν ὀρχουμένων σκιῶν τῶν φύλλων τῶν. Τινὰ κλίνοντα ἐρωτικῶς κατοπτρίζονται εἰς τοὺς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων διελισσομένους βραχίονας τῆς Σπραίης, ἥτις ἐνταῦθα ἐστὶ διαυγής, καὶ διαπλέεται ὑπὸ κύκλων ὑπερφηάνων· πολλαχοῦ δ' ἀποσυρόμενα, ἢ μετ' ἀνθρώπων θάμνων ἐναλλασσόμενα, ἀφίνουσιν ἀναπεπταμένους ἐκτάσεις, χαριεστάτας τὴν θέαν, καὶ τοσοῦτον ἐστὶν ἐντεχνος ἢ ποικιλία καὶ διάθεσις τῶν συμπτωμάτων τούτων, ὥστε νομίζεις ὅτι βλέπεις εἰς αὐτὴν προῖον τῆς τύχης μᾶλλον ἢ τῆς τέχνης. Ἄξιθαύμαστον δ' ἐστὶ, καὶ οἷον οὐδαμοῦ τοιοῦτο εἶδον, τὸ θαλλερὸν καὶ ὄντως σμαράγδινον χρῶμα τῆς γλῶσσης ἐνταῦθα κατὰ τοὺς μῆνας τοῦ ἔαρος, ὀφειλόμενον, ὡς ἔμαθον, ὡς καὶ ἡ ταχεῖα καὶ γενναία φυτικὴ βλάστησις, εἰς τὸ ὑπὸ πᾶν τὸ πεδῖον τοῦ Βερολίνου διηθούμενον καὶ ἀφανῶς διαβρέον ὑδρὸν ὑπὸ τὴν ἄμμον, ἥτις ἄλλως θὰ καθίστα τὴν χώραν ταύτην ἐφάμιλλον τῆς Σαχάρας.

Ἄς σοὶ ἀρκέσωσι ταῦτα. Μὴ ἀπαιτῆς νὰ σοὶ περιγράψω λεπτομερέστερον τὴν καλλονὴν τῶν ἐκτάσεων τούτων, αἵτινες φαίνονται ὡς κεκαλυμμένοι ὑπὸ πλουσίου ὀλοσπρικοῦ, τὴν πολυτέλειαν τῶν ἀνθέων ἢ κηπευτῶν ἢ αὐτοφυῶν, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ θέρους, ὅτε θάμνοι καὶ δένδρα εἰσὶ τεράστια ἀνοδοῦμαι, τὰ μαγευτικὰ ἀρώματα ἃ ἀποπνέουσιν αἱ ἀκακίαι, αἱ φιλύραι, καὶ μυρία ἄλλα εἶδη εὐωδουμένων φυτῶν, τοὺς ὑπὸ τὰς σκιάς χαριέντως ἐλισσομένους περιπάτους, οὓς κομοῦσι γλυπτικὰ ἔργα καὶ ἔδρα προσκαλοῦσαι εἰς ἀνάπαυσιν καὶ εἰς ῥεμβασμούς. Εἰμὶ ἀδέξιος εἰς τὸ σμφωῶδες περιγραφικὸν ὕφος τῶν λυρικῶν ἡμῶν ποιητῶν (ἐνωῶ τινῶν ἐξ αὐτῶν), καὶ οὐδεμίαν ὄρεξιν ἢ ἐλπίδα ἔχω νὰ ταῖς ἀμφισβητήσω τὸν στέφανον τοῦ διαγωνισμοῦ. Ἐδῶκα νύξιν εἰς τὴν φαντασίαν σου. Ὅ,τι αὐτῇ πλάσῃ θὰ εἶναι καλῆτερον καὶ ἀληθέστερον ἀφ' ὅ,τι ἐγὼ δύναμαι σωρεύων λέξεις πεφουσημένας.

Ἄλλ' ὁ παράδεισος οὗτος ἔχει, πλὴν τοῦ φυ-

τικοῦ κάλλους του, καὶ ἄλλα δικαιώματα εἰς τὸν τοιοῦτον χαρακτηρισμόν. Ὅταν περὶ τὸ ἑσπέρας, εἰς σκέψεις παραδεδομένοις, διέροχσαι τὰς μονήρεις, ἐνίοτε ὅμως καὶ τὰς πολυανθρώπους αὐτοῦ ἀτραπούς, οὐ σπανίως, συνεχέστατα μάλιστα, συμβαίνει ν' ἀπαντᾷς τὸν Ἄδᾶμ καὶ τὴν Εὐάν, ἢ γνησίους μᾶλλον ἐκείνων ἀπογόνους, βαδίζοντας βραδέως ἐμπρὸς σου ὑπὸ τὰ πυκνὰ φύλλα, ἢ εἰς τὰ ὑπόσκια ἐδώλια καθημένους ἐν τρυφερᾷ περιπτύξει, ὡς ἦσαν οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι, ἀφ' οὗ ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ πρωτοπλάστου ἐξήχθη τὸ ἀριστον καὶ φίλτατον αὐτοῦ ἥμισυ.

Ἰπάρχουσι δὲ καὶ περιστάσεις καθ' ἃς ἐτι ἐγγυτέρα ἐστὶν ἡ ἀναλογία πρὸς τοὺς πρωτογενεῖς τοῦ παραδείσου κατοίκους. Καθ' ἕκαστον θέρος, ἐπὶ τῶν θερμότερων νυκτῶν, ἢ ἀστυνομία ἐπιχειρεῖ εἰς τοὺς μᾶλλον ἀπομεικρυσμένους μυχούς καὶ διαδρόμους τοῦ Βερολινείου παραδείσου τὴν κατὰ δάσος ἔρευναν, ἢ ἀνθρωπηλασίαν, καὶ πολλάκις εἰς τὴν ἐπίκλησιν αὐτῆς «Ἄδᾶμ, ποῦ εἶ;» ἐμφανίζονται Ἄδᾶμ. τινες, ἐσταλμένοι ἔνιοι ὡς ὁ πρῶτος ἐκεῖνος πρὶν ἢ ἀνακαλυφθῆ ἢ συκῆ, ἄνδρες λάτρεις τῆς ἐλευθερᾶς φύσεως, προτιμῶντες τὴν ὀρεσεραν αὐραν τῆς νυκτὸς ἀπὸ τοῦ πνιγροῦ καὶ ἐνοίκιον ἀπαιτοῦντος ἀέρος τῶν δωμάτων, τὴν γλῶσση θέλοντες κλίνην, προσκεφάλαιον τὴν ρίζαν τῶν δένδρων καὶ τὸ φύλλωμα αὐτῶν στέγην, ἢ καὶ ἄλλους ἔχοντες λόγους ἵνα προκρίνωσι τὰς πυκνὰς σκιάς ὑπὲρ τὸ ὄχληρὸν φωταέριον. Ἄλλ' ἢ ἀστυνομία, περὶ ὡς πᾶσα ἀστυνομία, ἀκόμη καὶ ὅταν εἶναι ἐφιππος, μὴ ἐκτιμῶσα τὰς αἰσθηματικὰς ταύτας διαθέσεις, συλλαμβάνει τοὺς εἰδυλλιακοὺς τούτους ποιητὰς, καὶ καθ' ἃ εὐρίσκει τεκμήρια ἵνα ἐκτιμήσῃ τοὺς λόγους τῶν νυκτικῶν ἐκείνων πλανήσεων, φιλοξενεῖ αὐτοὺς ἢ εἰς τὰς φυλακὰς, ἢ εἰς τὰ φιλανθρωπικὰ καταγώγια τῶν ἀστέρων, εἰς ταῦτα δ' ἐπὶ δύο μόνας νύκτας, ἵνα ἐν τῷ μεταξὺ εὐρωσιν ἐργασίαν.

Τώρα ἴσως περιμένεις νὰ σ' εἰπῶ καὶ τίνος φύσεως ἢ εἶδους εἰσὶ τὰ θηρία καθ' ἃ ἐκλήθη ὁ τῶν Θηρίων ἢ Ζώων κῆπος. Μὴ περιμένε. Ὀνομάζεται *Θηρίων κῆπος* ὡς ὁ *lucus a non lucendo*. Ἄλλα ζῶα εἰς αὐτὸν δὲν ὑπάρχουν, πλὴν τῶν ποικίλων πτηνῶν, ὧν τὰ ἄσματα ζωογονοῦσι τὰ ἄλση, καὶ πλὴν τῶν ἀνθρώπων περὶ ὧν ἄνωτέρω. Πρότινος ἐφαίνοντο ποῦ καὶ ποῦ τινὲς ζωηροὶ σκίουροι ἀναρριχώμενοι εἰς τὰ δένδρα. Ἄλλ' ὑπῆρχε πόλεμος ἀκήρυκτος μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν πετρῶν κατοίκων τῶν κλάδων, ὧν τὰ μικρὰ τετραπόδα ἐπεβουλεύοντο τὰς φωλεὰς καὶ κατέστρεφον τὰ ὠά. Οἱ παῖδες τοῦ Βερολίνου συνεχῆ μάχισαν μετὰ τῶν πτηνῶν, ἢ δὲ ἀστυνομία, μάρτυς τῆς εἰς ταῦτα γινομένης πανωλεθρίας, ἔκρινεν εὐλογον νὰ τηρήσῃ ἐνοπλον οὐδετερότητα. Οὕτως ἐντὸς ὀλίγου τὸ γένος τῶν σκίουρων ἐξέλιπεν.

Ἄν ὅμως θηρία δὲν ὑπάρχουσιν εἰς τὸν κῆπον τῶν θηρίων, ὑπάρχουσιν ἀλλαγῶν, καὶ πολλά, καὶ ἐπιμελῶς τρεφόμενα, εἰς τὸν ζωολογικὸν λεγόμενον κῆπον. Εἰς αὐτόν, ἀπὸ τοῦ πρώτου ἀποκοπέντα, καὶ πολλὴν ἐπίσης ποικιλίαν καὶ ἔκτασιν ἔχοντα, διαιτῶνται, κατὰ τὰ ἴδια ἕκαστον ἔθνη, ἂν οὐχὶ πάντα, ἀλλὰ τὰ ἐπισημότερα τῶν μαστοφόρων, τῶν πτηνῶν, τῶν ἐρπετῶν καὶ τῶν ἀμφιβίων. Εἰς μεγάλην, ἐντὸς περιστυλον καὶ κατὰ τὸ κέντρον καταφύτον αἰθουσαν ζῶσι πάντα τῶν ἐλάφων τὰ εἶδη, ἔχοντα καὶ ἔξω εὐρὴν περιβόλον, εἰς δὲ πλανῶνται ἐν ἡμιελευθέρα καταστάσει ὑπὸ τὰ δένδρα. Ἐντὸς τελμάτων ἐντρυφῶσιν οἱ βούβαλοι καὶ ὁ ἄγριος καὶ δασύς Ἄρχ. Οἱ Καγαμαροῦ κατ' ἀναστήματα διηρημένοι, σιριτῶσιν ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν των, ἐν τῇ φυσικῇ πῆρᾳ τῆς γαστέρας των στεγάζοντες τὰ παιδιά των. Οἱ ἐλέφαντες καὶ ρινόκεροι κατοικοῦσι βασιλικῶς εἰς κατάγραφον καὶ κατάχρυσον Ἰνδικὴν παγόδαν· ὁ τῶν λεόντων κλωθὸς ἐγκλείει, πρὸς χρῆσιν τῶν ἐνοίκων του, βράχους καὶ σπήλαια, καὶ εἰς δεξαμενὰς ἐλευθέρως πλέουσιν ὁ δυσειδὴς ἵπποπόταμος, εἰς δὲ Ἑλληνικὴν πέρυσιν ἐκόμισε φίλην σύζυγον ἐκ τῶν ἐλλῶν τῆς Ἀβυσσινίας, καὶ ἐν βαθεῖ ὕδατι ὁ θαλάσσιος λέων, «δράκων οὗτος δὲ ὁ Θεὸς ἐπλασεν ἐμπαίξειν αὐτῇ», καὶ ὅστις, ὅταν ἐξάγῃ τὴν κεφαλὴν του τοῦ ὕδατος, καὶ περιφέρων τοὺς ὠραίους νοήμονας ὀφθαλμούς του, ὠρύηται φοβερὸν, νομίζεις ὅτι βροντᾷ καταγίγ, καὶ καταπνίγεται ἢ φωνὴ τῶν χειρῶν του ἀδελφῶν, καὶ πάντων τῶν ἄλλων φωνητικῶν κατοίκων τοῦ θηριοτροφείου. Δις ὅμως τῆς ἐβδομάδος ἀντηχοῦσιν ἐνταῦθα ἕτεροι τόνοι, οἵτινες κατασιγάουσι καὶ αὐτοὺς τοὺς τοῦ θαλασσίου λέοντος, καὶ ἔχουσι τὴν δύναμιν ἢ ἐλευθῶσιν ἐνταῦθα τοὺς πλειστοὺς τῶν κατοίκων τοῦ Βερολίνου, μάλιστα τὸ καλὸν φύλον. Καὶ δὲν ἤξεύρω μὲν τίνα ἐντύπωσιν ἀποτελοῦσιν ὁ Βάγνερ καὶ ὁ Βεθόβεν ἐπὶ τῶν τίγρεων καὶ ἐπὶ τῶν λεόντων, ἀλλ' αἱ τιθασσαὶ δίποδες τίγρεις τοῦ Βερολίνου συρρέουσι πρὸς ἀκρόασιν αὐτῶν κατὰ μυριάδας.

Ἄλλὰ καὶ ἐνταῦθα, τὸ περιεργότερον τῶν ζῶων μένει πάντοτε. . . ὁ ἄνθρωπος. Ποτὲ τὸση συνώθησι δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν ζωολογικὸν κῆπον, ὡς ὅτε ἐκτίθεται ἄνθρωπος. Τοιοῦτοι πρότινος χρόνου ἐκομίσθησαν ἐνταῦθα Νουμίδαι, μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων, καὶ καμήλων, καὶ ἀγγελῶν μικρῶν ἐλεφάντων, ρινόκερων καὶ ἵπποποτάμων, οἵτινες εἶχον σχεδὸν μεταβληθῆ εἰς κατοικίδια ζῶα. Ἐν ᾧ ἰστάμην παρὰ τὰς σανίδας τοῦ περιβόλου των, εἰς μικρὸς ἐλέφας, οὐχὶ μεγαλύτερος μόσχου, προσελθὼν εἰσήγαγε μετὰ πολλῆς οἰκειότητος τὴν προδοσκίδα του εἰς τὸν κόλπον τοῦ ἐπενδύτου μου, καὶ ἐζήτηε νὰ εὐρῇ ζάχαριν ἐν αὐτῷ ἢ ἄλλο τι κλοπιμαῖον. Οἱ δὲ ἄνδρες

διήλαινον ἐπὶ τῶν καμήλων των ἀπὸ ῥυτίδος, ἢ ὠρχοῦντο τὸν ἄγριον ἐπιχώριον αὐτῶν πυρρίχιον, καὶ τινες αὐτῶν, ἔχοντες τοὺς χαρακτῆρας ὠραίως κανονικούς, καὶ τὰς γυμνάς προτομὰς ὁμοιαζούσας χαλκῶν Ἀπολλῶνων, εἴλκυον τὴν προσοχὴν τῶν κυριῶν ὅσαι εἶχον τὸ καλλιτεχνικὸν αἶσθημα μᾶλλον ἀνεπτυγμένον, καὶ πολλαὶ τοῖς ἐδίδον, πλὴν τοῦ φίλου αὐτοῖς κἀπνοῦ, καὶ καρπῶν, καὶ πλακούντων, προσέτι καὶ κέρματα, ἃ αὐτοὶ ἔσπευδον νὰ ἐναποθέτωσιν εἰς τὸ ταμεῖον αὐτῶν, ὅπερ ἐστὶν ἡ κορυφὴ τῆς πυκνῆς καὶ οὐλῆς καὶ εἰς ὑψηλὸν κρόβυλον ἀναδεδεμένης, μετὰ παχέως δ' ἀλείμματος ἀηδῶς κερχισμένης κόμης των. Οὐδ' αὐτοὶ δ' ἔσαν ἀγνώμονες πρὸς τοὺς εὐγενεῖς τρόπους τῶν Κυριῶν, καὶ πολλάς, τὰς συνεχῶς ἐπανερχομένας, καί, τὸ περιεργον, τὰς ὠραιότερας, τὰς ἐγνώριζον κατ' ὄνομα, καὶ τὰς ἐκάλουν ἅμα τὰς ἔβλεπον, καὶ μεγάλην χαρὰν ἐξέφραζον ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει των.

Τούτους διεδέχθησαν Λάπωνες, ἰσχνούς, ρικνοὺς, ἀσχήμους ῥώσους χωρικούς ὁμοιάζοντες. Τὸ δὲ περιεργότερον αὐτῶν ἦσαν οἱ λάμαι των, καὶ τὸ ὅτι, τὰ παχέα δερμάτινά των ἐνδύματα περιβεβλημένοι, ἐν μηνὶ ἀπριλίῳ, εὕρισκον ὅτι τὸ κλίμα τοῦ Βερολίνου εἶναι. . . ψυχρόν!

Μετὰ δὲ τοὺς Λάπωνας ἐκομίσθησαν Πατάγονες, καὶ μετ' αὐτοὺς Ζουλοῦ, περὶ ὧν ὅμως ὑπῆρξαν ὑπόνοιαι ὅτι ἡ πάτριος γλῶσσά των ἐστὶν ἡ χυδαία Γερμανική. Ἄλλ' ὁ κύριος Βιρχόφ κατεμέτρησε τὰ κρανία των, καὶ τοὺς ἐκήρυξε γνησίους συντοπίτας τῶν φονέων τοῦ Ναπολέοντος, αἰχμαλώτους, ἴσως τοὺς μόνους αἰχμαλώτους, τῶν Ἀγγλων.

Ἐν γενεῖ δέ, οὐδέποτε ὁ ζωολογικὸς κῆπος τοσοῦτον πλουτεῖ, ὡς ὅτε ἔχει νὰ ἐκθέτῃ ἀνθρώπους. Δὲν ἔχετε τίνας νὰ τῷ στείλετε; . . .

Ἐν Βερολίῳ, τῇ 20 Ἰουνίου 1879. Ε.

ΚΑΡΟΛΟΣ ΔΑΡΒΙΝ

Σύγγραμμα ἐκδοθὲν ἐν Λονδίῳ ἐν ἔτει 1859, φέρων δ' ἐπιγραφὴν «Περὶ ἀρχῆς τῶν εἰδῶν», τοσοῦτον διήγειρε πάταγον, ὥστε ἐν βραγεῖ χρόνῳ ἐγένετο πασίγνωστον ἀνὰ πάντα τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον διὰ τὸν μέγαν κλονισμόν δὲν ἐπήνεγκεν εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο, προῖον παρατηρήσεως εἴκοσιν ἐτῶν, γεγραμμένον δι' ὅλης τῆς ἐπιστημονικῆς ἀκριβοῦς καὶ σαφηνεῖας καὶ καταλήγον εἰς συμπέρασματα κλονίζοντα ἐρρίζωμένως δοξασίας, ἔτυχεν, ὡς εἰκός, τὸ κατ' ἀρχὰς διαφόρου ὑποδοχῆς. Ἄλλοι μὲν κατεγέλασαν εὐθὺς τῶν ἐμπεριεχομένων ἰδεῶν καὶ ἐμυκτήρισαν τὸν συγγραφέα, ἄλλοι δέ, ἐμβριθέστερον σκεφθέντες, ἀπεφάσισαν νὰ ὑποβάλλωσι τὰς νέας ιδέας ὑπὸ τὴν βάσανον τῆς κριτικῆς. Ἐπὶ τούτου δὲ ἤρξατο τότε ἀγὼν ζωηρός, εἰς δὲ ἀφ' ἐνός μὲν ἐτάχθησαν ἐπιστήμονες γεγηρακότες ἐν ταῖς πα-